

EK - 31

GÖZLEMLER

&

YORUMLAR

BİR GAZETECİNİN YORUMLARI
METİN TOKER:
(2 KASIM 1953 - ZAFER GAZETESİ)

*“bir gün de memleketin kalkınmasını
alkışlayabilseler”*

2 Kasım 1953

Zafer Gazetesi

*

EK – 31

BİR GAZETECİNİN GÖZLEMLERİ

1 – 1953 YILI: “DÜNKÜ MECLİSTEN NOTLAR”

Meclisin fevkalâde günlerinden birini yaşadığı içerisinden evvel dışarıysından belli olur. Bir kıta asker, avluda, Reisicumhuru bekliyordu. Selâm resmini ifa için... Memleketin en büyüğüne milletin sevgisini bildirmek maksadiyle ise kesif bir kalabalık, bir halk kalabalığı Ankara Palas'ın önündeki kaldırımı bir baştan ötekine doldurmuştu. Reisicumhur Celâl Bayar'ın arabası görünür görünmez kocaman meydana bir alkış tufanı kapladı. Halk heyecan içinde “Yaşa!... Varol!...” diye bağıyordu. Bu, içten gelen, duyularak, hissedilerek yapılan bir tezahürdü. **Millet, kendi serbest reyile seçtiği Başkanı selâmlıyordu.**

Celâl Bayar, bu selâmlara mukabele etti ve o zaman alkış sesleri, tezahürat büsbütün arttı.

Bando istiklâl Marşını da çaldıktan sonra Reisicumhur, askeri kıtayı teftiş etti ve Meclise girdi. Dokuzuncu devrenin dördüncü toplantısı açılıyordu.

Günün fevkalâde bir gün olduğu, Meclisin içinden de belliydi. Mebusların pek büyük bir kısmı sıraların hemen tamamını işgal etmişti. Başta Adnan Menderes, Vekiller Heyeti, Riyaset kürsüsünün solundaki yerini almıştı. Kürsünün üzerindeki localar Büyükelçiler, Elçiler ve Elçilikler ileri gelenleriyle bir tek boş yer olmamacasına doluydu. Sayın Bayan Bayar, **Reisicumhurun kerimesi Bayan Nilüfer Gürsoy** ve Bayan Menderes Riyaseticumhur locasındaydılar. Onların iki yanında Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Orgeneral Nuri Yamut ile yüksek rütbeli komutanlarımız ve Temyiz, Şûrayı Devlet, Divanı Muhasebat Reisleri vardı.

Her zamanki gibi, iktidar partisi mebusları Meclisin sol, muhalefet sağ tarafını işgal ediyordu. Birkaç günden beri rahatsız bulunan eski Reisicumhur İsmet İnönü gelmemişti.

Celseyi, Meclis Reis Vekillerinin en yaşlısı olan Şevki Yazman açtı ve yoklamadan sonra senelik nutkunu verecek olan Sayın Reisicumhura intizar olduğunu bildirdi. Birkaç dakika sonra da, iki kanadı açılan sol kapıdan başında silindir şapka, üzerinde frak, Celâl Bayar içeri girdi ve şapkasiyle Meclisi selâmladı. Riyaset kürsüsüne çıkarken Demokrat Partili Mebuslar oturdukları yerden alkış ve “Yaşa!...” sesleriyle tezahürat yapıyor, Halk Partililer ise, ayakta, fakat sessiz duruyorlardı. Sadece bu manzara, - ve onun hikâyesi -, demokrasinin memleketimize pek de kendi kendine gelmediğini, ne müşkül ve sert mücadeleler sonunda yerleştiğini, onu unutanlara hatırlatmaya kifayet eder.

Nutuk, daha başlangıçta bir azmi belirtiyordu; irticaya ve siyasette dini istismar edenlere asla müsamaha olunmayacaktı. Reisicumhur, Meclisi bu mevzuda kabul ettiği kanunlardan dolayı tebrikle söze başladı. Bunun mânası kolaylıkla takdir edilir. Kolaylıkla takdir edilecek bir başka husus, Bayar'ın nutkunu Dokuzuncu Devrenin bir bilânçosu olarak hazırlamış bulunmasıydı. Demokrat Partinin seçimleri geri bırakacağı şayiasını zaman zaman ortaya atanların kulakları çınlasın. Saat 15:15'de başlayıp bir saat kırk beş dakika devam eden nutukta memleketin bugünkü durumu, bilhassa Devrenin başıyla kıyaslanarak izah olunuyordu. Reisicumhur, hemen bütün konuşması boyunca bu mukayeseyi, hem de rakamlarla yapmaktan geri kalmadı.

Sayın Bayar, evvelâ Adalet işlerimizden bahsetti. Onu sırasıyla Sağlık, Eğitim, Ziraat, Bayındırlık, Maliye, Ticaret, Sanayi, Ulaştırma, Çalışma, İçişleri, Milli Savunma ve Dış Politika sahalarındaki durumumuz, terakkilerimiz, hamlelerimiz takip etti. **Reisicumhurun, gözlerimiz önüne serdiği manzara, ferahlık verici bir manzaraydı. Mütemedi kalkınma halinde olan bir yurdun manzarası...** Ancak Bayar, nutkunun sonunda daha yapacak ne çok şeyimiz bulunduğunu ifadeden de çekinmedi.

Meclis inkılâpların müdafaası, Doğu'da açılacak Üniversiteye Atatürk'ün adını vermek teklifi,

zirai istihsal artışı, köylüye dağıtılan topraklar, artan köprü inşaatı, içme sularına ayrılan tahsisat, bütçedeki yatırım miktarının artması, iş başındakilerin değişen zihniyeti, Milli Savunmaya ait tahsisler, Amerikan yardımı ve Kore Tugayı'nın kahramanlığı mevzuundaki sözleri hususi bir hararetle alkışlandı. Ama, hepsinden büyük tezahürat Reisicumhurun iki müjdesi vesilesiyle yapıldı: Hükümet bir ay sonra Meclise denk bir bütçe getirecektir – Ziraat Bankası köylüye ev ve samanlık temini için yüzde üç faizli krediler açacaktır.

Nutkun içinde, duyulunca her Türkün göğsünü iftiharla kabartacak, hatta gözlerini yaşartacak, (ve hakikaten bazı mebusların gözleri yaşardı) hakikatler vardı. Bunlar yurdun kaydettiği hamlelere, gelişen iktisadi ve mali kaynaklarına dair. Reisicumhur hiçbirini sadece Demokrat Partinin malı olarak ifade etmedi; milletçe başardığımız işler olarak anlattı.

Ama Meclisin sağ tarafından en ufak alkış yükselmedi.

Buna mukabil yer yer muhalefet, Meclisin sol tarafındaki tezahürata iştirak etti. Bunlar, klasik mevzulardı. Yalnız, galiba dalgınlıklarına geldi, (inşallah öyle değildir de, o zamanki görüşlerinin hatalı bulunduğunu hadiseler kendilerine isbat etmiş ve kendileri manasız itirazlarından vazgeçmişlerdir) Reisicumhurun Kore Harbinde demokrasi müdafilerinin safında yer alma kararımızı öven sözlerini de alkışladılar.

Bir gün de, memleketin kalkınmasını alkışlayabilseler... ¹

Reisicumhur, saat 17'de nutkunu bitirip Riyaset kürsüsünden inerken Demokrat Partili ve bağımsız mebuslar kendisini hararetle alkışlıyor, tezahürat yapıyorlardı. Bu tezahürat dakikalarca sürdü. Muhalefet mebusları bu sırada, dışarı çıkıyorlardı.

Sıra Meclis Reisi seçimine gelmişti. 306 kişi reye iştirak etti. 306'sı da reyini Refik Koraltan'a verdi. Meclis Başkanı kısaca şükranlarını arzetti. Riyaset Divanı intihabından sonra celse tatil edildi.

Metin Toker – Zafer Gazetesi 2 Kasım 1953

Atatürk, 10 Kasım 1953 günü, 15 yıldır yattığı sandıktan çıkarıldı. 14 Mayıs'a kadar son derece yavaş sürdürülen inşaatının bu tarihten sonra hızlandırılması sonucu hazırlanan Anıtkabir'de yurdun dört bir yanından getirilen vatan toprağına verildi.

10 Kasım 1953 günü sabahın çok erken saatlerinden öğleden sonra ikiye kadar Anıtkabirin merdivenlerinde nöbet tutan Ankara Koleji izcileri arasında bulunmuş olmak zaman zaman hatırladığım ve şeref duyduğum hatırlarımdandır.

Milli Kütüphane'de 10 Kasım 1953 günü yayımlanmış tüm gazetelerin birinci sayfalarının mikrofilimlerini sipariş ederken, altıncı bir hisle 2 Kasım 1953 tarihli Zafer'i de sipariş etmiş ve bir rastlantı sonucu rahmetli Metin Toker'in bu ilginç yazısı ile karşılaşmışım. Allah yazdırmış!

¹ Alkışlayamadılar. Başka bir yorum yazmayacağım.

2 – 1958 YILI AKİS DERGİSİ’NDEN ALINTI TEVFİK ÇAVDAR’IN “100 YILLIK PAHALILIK” BAŞLIKLİ KİTABINDAN

Muhalefet yıllarında lider İsmet İnönü’nün 1958 yılı Kadıköy İlçe Kongresindeki konuşması bir ölçüde çizdiğimiz rutin çözümlerin dışına çıkıyordu. Bu kongredeki konuşmayı ünlü Akis dergisinin sayfalarından, onun ²dilini koruyarak aktaralım.

“Güneşli sıcak ve nefis bir gün. Mevsim yaz. Pazar. Herkesin denizde olması lazım. Hayır. Herkes Süreyya Sinemasının cehennemi andıran, havasız salonunda. Gençler, ihtiyarlar, erkekler ve bilhassa kadınlar. Bir heyecan fırtınası esiyor...

... İsmet Paşa altın hesaplarını ortaya döktüğü konuşmasını bu dinleyici kitlesine karşı yaptı. İsmet Paşa dinleyicisini de iyi seçmişti. Kadıköy’lüler sadece anlayarak alkışlamakla kalmıyorlardı. Aralarında bir çoğu notta tutuyordu. – Ve bunlar polis değillerdi-.

İsmet Paşa sonradan daha da meşhur olan altın hesabını ortaya şöyle koydu:

Düyunu Umumiye, Düyunu umumiye diyorduk. Osmanlı İmparatorluğu Düyunu umumiyeye yol açan istikrazları 1854 – 1875 arasında 21 yılda yapmıştı. Bu müddet zarfında devletin eline 127 milyon altın geçmişti. Faiz dolayısıyla millet 238 milyon altın borçlanmıştı.

Ya bugünkü durum neydi? Demokrat iktidar sekiz yılda dışarıya 1 milyar 100 milyon dolar borçlanmıştı. Amerika’dan hibe şeklinde 800 milyon dolar yardım görmüştü. **Eski iktidardan 127 ton altın, yani 150 milyon dolar devirmişti.** ³

Nedir hesap 2 milyar 50 milyon dolar. Yani 280 milyon Osmanlı altını. Bu asgari hesaptır. Buna askeri yardım da dahil değildir. Demek ki DP iktidarı sekiz senede Osmanlı İmparatorluğunun meşhur Düyunu Umumiyeye yol açan 238 milyon altın borçlanmasına karşı tam 280 milyon altını yemiştir.

İsmet Paşa, inceden inceye yaptığı bu hesapları yazılı notlardan okuduktan sonra bir an durdu ve sordu:

- Ne var meydanda?

Salon tezahürattan yıkılacak gibi oldu. Halk alkışlıyor, alkışlıyor, alkışlıyordu. İsmet Paşa seslerin kesilmesini bekledi, sonra ilave etti:

- Eline 280 milyon altın geçmiş ama vatandaş geçinemeyecek kadar ıstırap, bunaltı, buhran içersinde...”

İsmet Paşa’nın altın hesabı bu imiş, Metin Toker’e göre. 2 Milyar 50 milyon Dolar o tarihte 1 820 ton altın eşdeğeri idi. (= 280 milyon altın, eski Osmanlı

² Metin Toker’in

³ Vurgu benim. İsmet Paşa 127 ton altın devrinden bahsediyor. Devredilen döviz yok. İsmet Paşa, İshak Alaton’u yalanlıyor! 1945 yılının altın stoku 214 ton idi. Ayrıca 1946-50 arasında 391 milyon Dolar kredi ve hibe alınmıştı. Asıl bu paralarla ne yapıldığını söylemiyor. Ne yapılamadığını ise 18 Eylül 1948 tarihinde Başbakan Hasan Saka söylemişti: Beşinci şeker fabrikası.

Altını) On numaralı Tablo'da 1950-1960 dönemi yatırımları altın eşdeğeri olarak verilmektedir: 9 592 ton. İsmet Paşa sormuş : « Ne var meydana ? » Dinleyiciler de alkışlamışlar. 1 820 ton altın karşılığı Dolar harcanmış ama ortada bir şeyler yokmuş. Metin Toker de bu görüşe katılıyor. Ortada bir şeycikler yokmuş. 1953 yılında kalkınmayı alkışlayamıyorlar diye eleştirdiği CHP'lilerin genel başkanına 1958 yılında katılıyor Metin Toker : « ortada bir şey yok » Oysa Vehbi Koç 1956 yılında başka şeyler yazmıştı Henry Ford'a : « Elli yıllık iş on yıla sığdı. Sanayi ve enerji yatırımları 3 milyar Dolar »

Demek ki, 1953 yılındaki Metin Toker ile 1958 yılında AKİS Dergisi sahibi ve başyazarı Metin Toker farklı kişiler. Birincisi kalkınmayı görüp alkışlıyor. Görmeyen CHP'lilere kızıyor. İkincisi ise onca şeker fabrikasını, çimento fabrikasını, dokuma fabrikasını, diğer fabrikaları, barajları, hidroelektrik santrallerini, limanları, yolları vs göremiyor.